

V. Tanuláseméleti perspektíva

Behaviorizmus

Tanuláseméleti perspektíva

Kiindulópont: az éleltapasztalat nyomán változunk, törvényszerű, és előre jelezhető módon

Személyiség: korábbi tapasztalatok nyomán tanult viselkedéstendenciák összessége.

Jellegzetességek:

- csak a viselkedésre koncentrálnak
- a megfigyelést részesítik előnyben
- állatkísérletek

Tanuláselméleti perspektíva1.: Kondicionáláselméletek

Személyiség: tanult viselkedéstendenciák,
melyeket a személy élettapasztalatai alapján
sajátított el (tanult meg)

A tanuláshoz különböző formái vannak (melyek
különböző szabályokkal rendelkeznek):

1. Klasszikus kondicionálás
2. Instrumentális kondicionálás

Klasszikus kondicionálás (Pavlov)

2 feltétel szükséges hozzá:

1. **Reflexszerű válasz egy ingerre**

Reflex alkotórészei: inger + válasz

(az inger megjelenése *automatikusan* kivált egy választ)

Példa:

Inger: citromra gondolni

Válasz: nyálelválasztás

Klasszikus kondicionálás (Pavlov)

2. A reflexes választ kiváltó ingerhez térben és időben egy másik inger kapcsolódjon

Fontos: az inger semleges legyen!!!

Klasszikus kondicionálás folyamata (Pavlov)

A klasszikus kondicionálás folyamata:

1. Kondicionálás előtti helyzet:

csak a feltétlen reflex létezik, a feltétlen inger automatikusan kiváltja a választ

Pavlov kutyás kísérlete:

Feltétlen inger: hús mutatása (éhes kutyának)

Feltétlen válasz: nyáladzás

Klasszikus kondicionálás folyamata (Pavlov)

**2. A feltételes kapcsolat kialakulása =
kondicionálás folyamata**

A feltétlen inger időbeli társítása a semleges
(feltételes) ingerrel:

A semleges (feltételes) ingert a feltétlen ingerrel
egy időben, vagy kicsit előtte adják

Pavlov:

Hús látványa (*feltétlen inger*) + óracsörgés
(*feltétlen inger*) **nagyjából egy időben!!!!**
nyáladás (*feltétlen válasz*)

Klasszikus kondicionálás folyamata (Pavlov)

Többszöri társítása a feltétlen ingernek (hús) a feltételes ingerhez (óracsőrgés) a feltételes inger *önmagában* is kiváltja a nyálazást (óracsőrgés nyálazás)

Megtörtént a kondicionálás!!!!

Klasszikus kondicionálás (Pavlov)

Általános szabály: minél gyakrabban társul a feltétlen ingerhez a feltételes inger, annál valószínűbb a kondicionálás kialakulása, *de előfordul, hogy egyetlen társítás révén kialakul a kapcsolat.*

Klasszikus kondicionálás egyéb fogalmai (Pavlov)

Diszkrimináció: ingerek megkülönböztetése
(különböző ingerekre különböző válasz)

Generalizáció: ingerek hasonlósága (hasonló
ingerekre hasonló válasz)

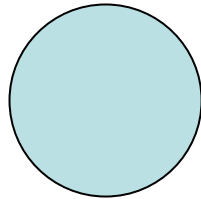
Kioltás: a feltételes válasz gyengül, ha a feltételes
inger többször a feltétlen nélkül fordul elő, de a
kapcsolat soha nem szűnik meg teljesen!!!

Klasszikus kondicionálás (Pavlov)

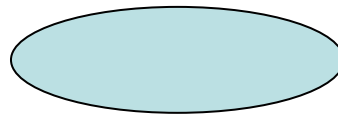
A generalizáció és diszkrimináció problémája,
avagy a „Neurotikus kutya” esete:

Kondicionálás kör alakzatra (mint feltételes
ingerre)

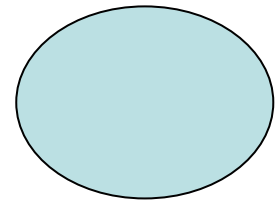
Feltételes ingerek:

van

nincs

zavar

Válasz:

(nyáladás)

Klasszikus kondicionálás (Pavlov)

Érzelmi kondicionálás: a klasszikus kondicionálás azon esetei, amikor a feltételes válaszok pozitív vagy negatív érzelmek.

Jelentősége: kedvelt és nem kedvelt dolgaink érzelmi kondicionálás révén alakulnak ki.

Instrumentális (operáns) kondicionálás

„Macska-kísérlet”

Effektus törvény (Thorndike):

- ha egy cselekvést jobb, vagy kielégítőbb állapot követ, a jövőben a cselekvés megjelenési valószínűsége hasonló helyzetekben nagyobb lesz.
- ha egy cselekvést rosszabb, vagy kevésbé kielégítő állapot követ, a jövőben a cselekvés megjelenési valószínűsége hasonló helyzetekben kisebb lesz.

Instrumentális (operáns) kondicionálás

Effektus törvény jelentősége:

Bármely helyzetben számtalan viselkedés előfordulhat a viselkedést követő kielégítő vagy kevésbé kielégítő állapot határozza meg, hogy mely viselkedés marad fenn a jövőben, és mely viselkedés tűnik el

Instrumentális (operáns) kondicionálás

Kielégítő állapot \approx „jutalom”: bármi lehet, ami növeli a megelőző viselkedés megjelenési tendenciáját.

Kellemetlen/rossz állapot \approx „büntetés”: bármi lehet, ami csökkenti a megelőző viselkedés megjelenési tendenciáját.

Instrumentális (operáns) kondicionálás

Jutalom formái:

- pozitív dolgok megkapása
- büntetés elmaradása

Büntetés formái:

- negatív dolgok
- jutalom elmaradása gyermeknevelésben a „megvonásos” nevelési módszer alapja

Instrumentális (operáns) kondicionálás egyéb fogalmai

Diszkrimináció: a különböző ingerekre különböző a válasz, de ezeket a válaszokat a korábbi megerősítések eltérései okozzák.

Generalizáció: a megerősített viselkedést „átvisszük” egy hasonló helyzetre.

Kioltás: a korábban megerősített (jutalmazott) viselkedés nem vezet eredményre (elmarad a jutalom) a viselkedés megjelenési valószínűsége csökken

Instrumentális (operáns) kondicionálás

Viselkedésformálás folyamata:

Általános viselkedéstendenciák megerősítése
egyre specifikusabb viselkedés megerősítése

Személyiségmérő eljárások

Cél: viselkedésjegyek megragadása

Módszer: közvetlen megfigyelés

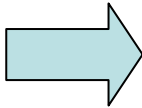
A viselkedészavarok értelmezése és kezelése

Zavarok: a kondicionálás két fajtájára vezethetők vissza

Kezelés célja: csak a viselkedés megváltoztatása

Klasszikus kondicionáláson alapuló zavar:

Fóbiák: egy eredetileg semleges ingerhez valamikor társult egy erős szorongás/félelem a jelenben az inger kiváltja a szorongást

Kezelése: szisztematikus deszenzitizáció

A viselkedészavarok értelmezése és kezelése

Instrumentális kondicionáláson alapuló zavar:
nem kívánt viselkedés megerősítést kapott.

Kezelése: kívánatos viselkedés megjelenése után növelni a megerősítések számát, és a nem kívánatos viselkedés után csökkenteni a jutalmazást